

R.Bahar SONAM

QANLI DƏRƏ

R.Bahar SONAM

QANLI DƏRƏ

(povest)

Tarixdə olanlar heç vaxt unudulmur!

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası
ARBS TARİXİ ARAŞDIRMALAR**

R.Bahar SONAM

“Qarabağ - Xocalı hekayələri” R.Bahar SONAMın bədii yaradıcılığında ilk kitabıdır. Bu sənədli bədii kitabda Azərbaycanın Xocalı faciəsini bədii boyalarla canlı həqiqətlərini yaratmışdır. Azərbaycana qarşı olan Ermənistan nassist hökumətinin boş iddialarını və törətdiyi tarixi faciələrini obrazlı şəkildə əks etdirmişdir. Bu kitabın əsasında sənədli silsilə filmin çəkilişi lahiyələşdirilib. Bahar SONAMA bədii yaradıcılığında uğurlar arzulayırıq.

QANLI DƏRƏ

(povest)

Bakı - 2018

“QANLI DƏRƏ”

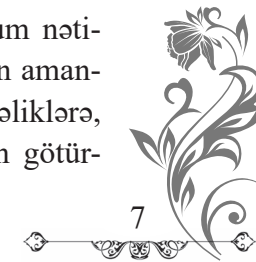
/Povest/

*K*ətiyin Ağdam istiqamətli dağ ətəyinin sol qayalıqları arasında nəhəng bir tonqal qalanmışdı.

Göylərin ənginliklərinə yayılan bozqarışiq qara tüstü burulğanları ucqarlarda ağaran qızartılı üfüqlərin bəyaz çöhrəsinə sanki alatoran, narın bir örpəy çəkirdi.

... Bu mənzərəni Azərbaycan aydın görürdü... Tonqalın on-onbeş metirlik dərə çökəkliyində – təxminini diametri əli-altmış metr genişli olan gölün qalın buz örtüyü də aramsız yağan qardan görünməz olub, sanki boş, sakit bir düzənliyə çevrilmişdi.

İki min, xüsusi təlim görmüş peşəkar əsgər və zabitindən ibarət olan 366-cı moto-atıcı rus alayının birləşmələri ilə quruplaşmış erməni silahlı qüvvələri Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin 6 min əhalisindən ibarət olan dilbər guşəsi Xocalını 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə qəfil hücum nəticəsində yandıraraq viran qoyandan sonra, qışın amansız şaxtalı gecəsində dağlara-daşlara, meşəliklərə, düzənliklərə pərakəndə düşən sakinlərindən götür-

dükləri xeyli əsiri çovğunlu qarda heyvan sürüsü kimi qayalıqlara tərəf haylamışdılar. Sonrakı planları kim bilə, hara idi, nə idi... Bəlkə də Əsgəran türməsi idi...

...Sonradan “qanlı dərə”yə qolları arxadan bağlanmış hündür boylu, möhkəm bədənli bir oğlan gətirdilər. Əsirlərdən beş metr kənarda saxladılar. Yüz nəfərdən artıq olan düşmənin hər is baxışları ona tuşlandı. Onun isə, sanki bir dünya boyda qatı nifrəti buğdayı, yaraşlıq çöhrəsini daha da ecazkar edən əfsunlu, xumar baxışlarının kəsərində sanki ulduz-uldüz qılgıcım saçırdı.

Bu an qəfil bir səs – haray eşidildi:

– Tahir!!!

Bu fəryada səksənmiş canavar sürüsünün qan çanağına dönmüş nəzərləri səs eşidilən səmtə boylandılar. Lakin bu acı nalənin əsirlər tərəfindən tez də boğulduğundan onun kim olduğu məlum olmadı.

– Kim idi bu? – deyər erməni zabiti sakit bir is-tehza ilə onlardan soruşdu.

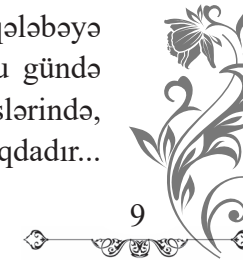
Kimsədən səs çıxmadı. Qəzəblənmiş qəsbkar erməni bir daha onları sorğuya tutdu. Yenə eyni cavabı aldı. Belə olan halda zabir Tahirə yaxınlaşdı. Bir addımlığında dayanıb:

– Ha... karateist sportsmen... Taxir bala... Yadındadır... Bizim Moskvada Lomonosov adına Dövlət Universitetində birgə təhsil aldığımız o dö-

yüşkən, mübariz illər?! Hər ikimiz yüzlərlə tələbələr kimi Az.MK-nin xətti ilə getmişdik təhsil almağa...

Sən tarixə, mən isə coğrafiya ixtisası üzrə fakültəyə qəbul olunmuşduq. Lakin ümumi patoklarda həmişə bir yerdə olaraq tarixi-coğrafi mövzularda geniş müzakirələr keçirir, məntiqi mübahisələr yürütdürdük. Qərībədir, nədənsə, sən həmişə udurdun, çünki kəllən tarixi bilik nöqtəyindən saz idi. Mənim coğrafi ərazi ixtisası fakültəsində oxumağıma baxmayaraq, sən məndən daha güclü idin, bu ixtisada da... – ani duruxaraq – Nə isə... onu da xüsusilə vurğulamağım lap yerinə düşərdi. Sən karate üzrə keçirilən bütün oyunlarda həmişə çalışıb birinciliyi əldə edirdin. Amma yadındadır... bir dəfə yaman uğursuzluğa düşər oldun. Onda sən qanı bir, canı bir qardaşının Amerika puluna satılıb etdiyi xəyanətin az qala qurbanı olmuşdun. O zaman isə sən, rinqdə – əsas kuliminasiya nöqtəsində qələbə ərəfəsində ikən kimsə, xüsusi olaraq, tamaşaçı sıxlığının arasından sənə sağ ayağına qarmaq atdı və bu zaman sən də gözlənilməz bir halda daş kimi yerə çırpıldın. Lakin, az ötməmiş, son dərəcə güclü, ayıq-sayıqlığın nəticəsində ayağa duraraq cəld, ildırım çevikliyinlə qarmağın maneəsini qıraraq, son həddə hücumu dəf edib heyratəmiz bir dərəcədə güclü, beynəlxalq qələbəyə nail oldun. Bu sarsıdıcı, dəhşətli qələbə bu gündə sportsmen cəmiyyətlərində, idman komplekslərində, və karate tədrislərində xüsusilə xatırlanmaqdadır...

– yenə susaraq erməni zabiti iti, qıyğacı nəzərlərini Tahirdən çəkə bilmədi. Tahirsə susurdu...Nə etmək, istədiyini, nə fikirləşdiyini sanki bildirməmək üçün yandırıcı, sərt baxışlarını ağır-ağır kənar etdi.

– Niyə dinmirsən Tahir? Bir söz de mənə – deyə erməni zabiti o qədərdə qəzəbli olmayan bir eçtirafla dilləndi. Tahir yenə dinmədi. Sanki heç nə hiss etmirdi. Təkcə tarixçi kimi deyil, həm də, sonradan Moskva hərbi Akademiyasında aldığı hərbi təhsili sahəsində də praktiki cəhətdən yetkinləşib püxtələşmiş Tahir Azərbaycan Respublikasının Müdafiyyə Nazirliyinin mayor rütbəli peşəkar kəşfiyatçısı idi. Onun dilini heç əzrayıl da açma bilməzdi. Uzun müddət idi ki, onun “həmsöhbəti” yalnız ratsiya və məxfi qrup idi...

Həyata, insanlara münasibəti daxilən hədsiz dərəcədə yarıqlı idisə, lakin zahirən isə sanki soyuq bir məzar idi Tahir. Bu onun üçün heç də qəbahət deyildi. Çünki Tahir peşəsindən irəli gələn tutduğu vəzifəsinin ağır məsuliyyətini hədsiz dərəcədə gözəl dərk edirdi.

Erməni zabiti onun xasiyyətinə az-çox bələd olduğundan bildi ki, onunla asan dil tapa bilməyəcəkdir. Buna görə də o, başqa bir üsul fikirləşmək istərkən, birdən, qara cod saqqallı başqa bir erməni zabiti irəli çıxıb:

- Deməli danışmaq istəmirsən?!
- Nu ladna... Tiper pasmotrim... – Birinci zabit

dinmədi, çaşqın-çaşqın, ondan yaşca qat-qat böyük olan cod saqqallıya baxa-baxa qaldı...

Cod saqqallı Tahiri alov saçan tonqalın yaxınlığında sal bir qayalığa sarımağı əsgərlərinə əmr etdi.

Bir göz qırpımında iş icra edildi. Düyünlü məftillər Tahirin dəmir biləklərini az qala kəsib keçirdi. Lakin, sanki bu, heç vecinə deyildi, elə hey düşüncəli, yaraşlıq baxışlarını uzaqlara – Azərbycanın mərkəzinə doğru tuşlamışdı. Baxdıqca doya bilmirdi Tahir... Bu qeyri-adi baxışlarda bir sirli siqnal – haray vardı!..

... Cod saqqallı, qara tüstüsü Xocalı viranəliyinə qarışıb göylərə bülənd olan tonqalın məşhər odundan iki nəhəng, odlu kösöv alanda birinci zabit yerindən dik atıldı:

– Sən neynirsən? – deyə onun üstünə cumdu... O isə... heyrət-heyrət:

– Eto çto? Ha???

Susdu, dinmədi zabit... Öz dindaş qardaşlarının gözü qarşısında etdiyi qəfil səhfi dərhal anladı. Lakin artıq gec idi. Ox yaydan çıxmışdı.

– Saninlə potom!.. – deyə cod saqqallı üzünü əsirlərə tutdu:

– Cavab verin!!! Taxiri saslayan kto tam?.. – Heç kəsdən yenədə cıncır belə çıxmadı. Səssizliyi pozan bircə çırthaçirtla yanan tonqalın pıçılısı və gecənin bəyaz alatoranlığında uğuldayan çovğunun vahiməli səsi idi.

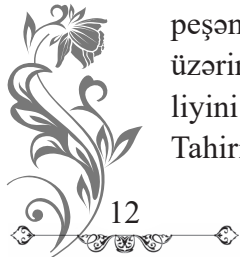

Cod saqqallı görəndə ki, “dəmir dinmir” onda əlinə götürdüyü odlu kösövləri Tahirin bəbir sinəsinə doğru apardı. Və onları qəddarcasına onun köksünə basmaq istərkən birdən eyni səsin daha bir tükürpə-dici fəryadını eşitdi və vahiməsinin kəsərindən səksənən kimi oldu.

Cəld geri çevrilərək səs eşidilən səmtə boylandı. Bu zaman o, əsirlərin bağrında çapalayan Şəhlanı gördükdə heyrətdən yerində donub qaldı. Özünə gəlməmiş qızın əsirlərin dəmir caynaqlarından qopub Tahirə sarı qanadlandığını gördü. İnana bilmədi buna...

Bu an Tahiri sanki ildırım vurdu. Təsadüf etdiyi mənərə qarşısında lal bir daşa döndü. Və “daş” beyninin yaddaş aynasından əfsunlu, qəzəbli baxışları önünə qeyri-adi bir ömür süzüldü...

... Tahir təbiətən ağır, ciddi, sərt xasiyyətli bir oğlandı. Zahirən isə boylu-buxunlu, buğdayı çöhrəli, yaraşlıq bu gənc eyni zamanda, yağlı məqam düşəndə gözəl xanım kefkomu idi. Əyləndiyi qadınların hesabını salıb itirmişdi kef burulğanlarında... Tahir... Onun zahiri gözəlliyi ilə əvəz edilməz, yenilməz daxili gözəlliyi – hədsiz dərəcədə xalqını, doğma Azərbaycanını sevməsi və onlardan ötrü ən çətin peşənin ağır məsuliyyətini etirazsız-filansız çiyinləri üzərinə götürməsi onun nadir, əsil mərəd kişi yetkinliyini açıqlayan ən yüksək məcnəvi keyfiyyətləri idi. Tahirin əsil kişi xarakterində çatışmayan yalnız bir

cəhət vardı: Qadınlarla yeri düşəndə əylənməyi yaman sevirdi...

... Tahirin 25 yaşlı gənc ömründə bir gün qeyri-adi, heyrətamiz bir möcüzə oldu...

Ad günü idi. Bütün dostları onun yüksək səviyədə qurulmuş ziyafətinə toplaşmışdılar. Xocalının dilbər qoynunda yerləşən məclisdə insanlar deyir, gülür, dostları arı topası kimi onu əhatəyə alaraq ad günü münasibətilə toslar deyib onu dönə-dönə təbrik edirdilər. Qədəhlərin çılğın-çılğın cingildədiyi bir zamanda məclisin mərkəzi – şah kürsüsünə – Tahirin “komandası”na güclü bir şəfəq çiləndi: Oxuduğu məktəbin direktoru Fərhad müəllim 14 yaşlı qızı Şəhla ilə Tahirin ad gününə gəlmişdi.

Uzun hörüklərinə ağ lent bağlamış ağ donlu bu qızçıqaz sanki bir zərif yaz kəpənəyinə bənzəyirdi. Elə bil nağıllardan uçub gəlmişdi. Bu zaman Tahir heç özü də bilmədi ki, əlindəki şərab dolu qədəhi necə saldı yerə...

Büllur qədəhin yerə düşüb ətrafa səpələnən çilikləri Şəhlanın qədəmlərinə sıçrayaraq būs-bütün ziyafətə ulduz-ulduz şəfəq saçdı. Tahiri öz kefli dünyasından amansızcasına silkələyib oyadan Şəhla həmin andan onun būs-bütün rahatlığını, firavanlığını “viran” qoydu...

Təbrik anında Fərhad müəllim incə bir səmimiyyətlə üzünü Tahirə tutaraq:

– Oğlum, Tahir... dedi – Sənin ad günün müna-

sibəti ilə hədsiz bir səmimiyyətlə təbrik edirəm! Və Sənə uzun ömür, can sağlığı arzu edib, bu, qırmaq kimi sportsmen ömründə saysız-hesabsız müvəffəqiyyətlər diləyirəm. Qoy sənə Tanrı yar olsun, mənim oğlum!..

Tahir Fərhad müəllimin səmimiyyətlə ona doğru uzanan əlini xəfif bir təbəssüm işığında çaşqın-çaşqın əlləri içərisinə alıb sıxdı. Sonra isə şux qamətini azca əyərək öpüb gözlərinə çəkdi. Başını ağır bir hərəkətlə qaldırmaq istədikdə birdən onun çaşqın nəzərləri Fərhad müəllimin böyrünə qısılan Şəhlanın eəcəzkar baxışları ilə qarşılaşdı. Ani olaraq sanki zaman öz vuruşundan dayandı, bu an...

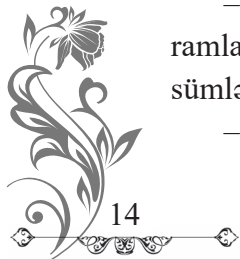
Şəhla hürkmüş baxışlarını ondan tez kənar etdi...

Çoxları o qədər də hiss etmədi bu qeyri-adi roman başlanğıcını...

Tahir qamətini düzəldib nə etmək olduğunu ilk anda bilə-bilmədi. Digər təbriklərin şəfəqində imkan tapıb nisbətən özünü ələ aldı. Az ötməmiş, atası Şakir müəllim və anası Xalidə xanım onlara yaxınlaşdı. (Şakir müəllim sovxoz direktoru, Xalidə xanım isə həkim işləyirdi.) Xalidə xanım incə bir təklif ilə:

– Fərhad müəllim, dedi – niyə yeganə ciyərramla şeytan qızını tanış etməsən? – şirin bir təbəssümlə gülümsündü.

– Oyy, tamam fikrimdən çıxmışdı. – deyə,

Fərhad müəllim qamışdı. Alt-üst qızıl dişlərinin şəfəqi üzünə sanki bir dünya nur çilədi...

– Hə, Şəhla bala! Tahir mənim tələbəm olub. Əçlaçı, zirək sportsmen idi. Buyur tanış ol! – qızının xarakterinə bələd olduğundan Fərhad müəllim nisbətən ciddi görkəm aldı.

Saysız, heyrətamiz nəzərlərin gur içində Şəhla əvvəl susaraq mat baxışlarını ani olaraq ətraf simalarda gəzdirdi. Sonra isə Tahirə tuşlayıb zərif bir kinayə ilə gülümsündü.

– Yox, pa! – dedi – Mən hərbiçilərlə tanışlığı qətiyyənlə xoşlamıram! – ani duruxaraq – Bir də ki, mənlə “dəvət olunmamış qonağam...”

Bu etiraf hamını çaşqın bir heyrətə gətirdi. Ani vəziyyətdən sonra isə, şaqqanaq çəkib gülüşməyə başladılar.

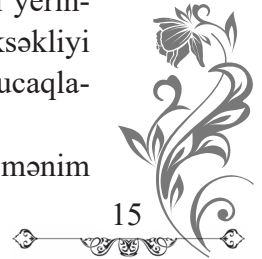
Şəhlanın söz zərbəsi Tahiri şahmar ilan kimi çaldı... Özünü itirməmək üçün alt dodağını daxili bir qəzəblə dişləri arasında sıxdıqca sıxdı...

Fərhad müəllimin ürəyinə damdığı əçyan oldu. O yarızarafat bir ciddiyyətlə:

– Hı... bu nə sözdü qızım, hərbiçilər axı, sərhədlərimizi – torpaqlarımızı – Vətənimizi qoruyurlar...

Şəhlanın sözləri Şakir müəllimin ürəyini yerindən tel-tel oynatdığından o, böyük bir ruh yüksəkliyi ilə, şaqraq gülüşlər altında şeytan qızığı qucaqlayıb bağına sıxdı:

– Mənim şirin balam! – dedi – Qorxma, mənim

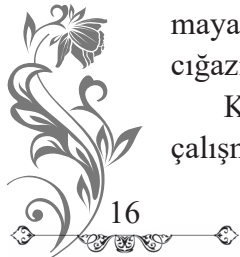
hərbçi oğlumdan. O, güclü, dəyanətli oğlandır!..

Şəhla susaraq, dinmədi. Şakir müəllimin köksündə sinəsinə çökən başını qaldırıb Tahirə boylandı. Ani olaraq onların əfsunlu bxişləri qovuşub bir-birini – sirrindən baş açma bilmədikləri daxili, sirli bir atəşə qaladı. Bu qarşılaşmada fürsəti əldən verməyən Tahir çox ustalılıqla – kimsənin nəzərinə çapmadan alt dodağını sıxaraq Şəhlaya kinayəqarışıq təbəssüm işığında qəzəblə bir göz vurdu. Bu zaman şeytan qızcığazı sanki ildırım vurdu. Şakir müəllimin bağrından qopub özünü atası Fərhad müəllimin köksünə çırpdı...

O gündən... artıq xeyli müddət keçmişdi... Aprelin 15-i – ad günündən üç gün sonra Tahir yenə Moskvaya qayıtmışdı. Hərb Akademiyasının 2-ci kurs məczunu idi. Xocalıda olduğu günlərdə Şəhlanı görməkdən ötrü çox çalışmışsa da lakin buna o, nail ola bilməmişdi. Vaxt tamam olanda isə, məcburi olaraq yola düşmüşdü. Laken aydın dərk etmişdi ki, ürəyini Xocalının əfsunlu dilbərində qoyub gəlmişdi.

Tahir Moskvada iki ay qalmamış dərhal geri qayıdaraq, evlərində bəhanə etmişdi ki, pis yuxu görübdü... Lakin bu dəfə isə beş gün qalmasına baxmayaraq, onun rahatlığını əlindən alan o şeytan qızcığazı yenə görə bilməmişdi.

Kor-peşiman geri dönülmüşdü və onu unutmamağa çalışmışdı.

Tahir Vətənə bir də yaz sesiyasından sonra döndü. Evlərində eyni təmtəraqlı məclis quruldu. Yaxın qohum-əqrəbə, dost-tanış dəstə-dəstə Şakir müəllimin cəh-cəlal sarayına axışdı. Qoyunlar kəsildi... kababın tüstüsü bütün Xocalımı bürüdü...

Tahir dostları ilə xeyli yeyib-içdikdən sonra, atasının ona ad günündə bağışladığı qara mercedes maşınına minərək yoldaşları ilə birgə şəhərə gəzməyə çıxdılar. Axşam yağın yağışdan asfaltın qıraqlarındakı su gölməçələri hələ də qurumamışdı. Aprel ayının zərrin gün şəfəqli havasında saf bir qoxu hiss olunurdu...

Şəhərin mərkəzi hissəsində yerləşən 5? li orta məktəbin yanından ötmək fikri ilə Tahir qarşı xiyabanı keçib sola buruldu. Orta təhsil aldığı doğma məcbəd ilk bahar çiçəylərinə bələnmiş baxçanın içində sirli, eəcəsgar bir aləmə qərql olmuşdu. Səzsız tələbə axını sanki tər ləçəklər üzərində oynayan zərif ağ kəpənəklərə bənzəyirdilər. Tahir bu bəyaz, incə kəpənəklər içində bir od, bir atəş axtardı... qəfil itirdiyi ürəyinin qeyri-adi vurğusunu, körpə anasını gəzən kimi axtardı... aradı... Tapa bilmədi Tahir, əsəbdən bir papiros alışırdı. Və asta-asta sürdüüyü maşının rulunda onu ağır-ağır, dərdli-dərdli sümürməyə başladı. Dözmədi daha, qəzəbli bir-halda maşının sürçətinə xod verdi. Mercedes ildırım kimi yolu şütüyərkən birdən qəfil olaraq dayaz bir su gölməçəsinə düşüb yenidən götürüldü. Lakin az ötməmiş arxadan onun qara rəngli

şüşəsinə zərblə dəyən daşdan o qeyri-ixtiyari dayanmağa məcbur oldu. Tahir salondakı vəziyyətdən nə isə hiss edib maşından yerə düşdü. Samir, Əşrəf və Hüseyin də solonu tərək etdilər. Maşının arxa şüşəsi zərblə dəyən daşdan parçalanmışdısa da lakin çilikləri qorpmamışdı...

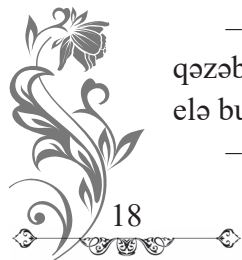
Tahir maşından düşərək, dışındakı papirosu qəzəblə kənara tullayıb sərt baxışlarını ötdüyü yola boylandırdı. Və bu zaman 20-30 metrlikdə, məktəbin baxçasının qurtaracağında 3 nəfər məktəbli qızın acıqlı-acıqlı ona baxdığını gördü. Cəld maşına minib arxaya verməyə başladı. Qızların tuş istiqamətinə çatanda saxlayıb sakitcə yerə düşdü. Hirsini güclə boğub arxaya burulanda... – Aman Allah!.. – Gözlərinə inana bilmədi... Tahir...

Şəhlası üz-gözü, ağ önlüyü palçıq sıçrantısına qər q olmuş halda qəzəbli, hikkəli baxışlarla ona baxırdı. Tahir hər şeyi indi anladı. Bu zaman dəli bir gülmək tutdu onu. Və sonra nə düşündüsə, tez də özünü ələ alıb sirlə, odlu baxışlarını şeytan qızdan çəkməyərkə sakit, təmkinli, daxili bir qəzəblə soruşdu:

– Hə... deyın görüm, uşaqlar, daşı kim idi atan? Kimsədən səs çıxmadı...

– Eşitmirsiz??? – Tahirin təkrar, lakin açıq qəzəbli səsi qızların üçünü də yaman səksəndirdi. Və elə bu an da qəfil olaraq Şəhla:

– Mən!.. – deyə – şəstlə qarşıya çıxdı. Bu za-

man Tahir heyətdən donub qaldı yerində... Dinmək üçün söz belə tapa bilmədi. Lakin az keçmiş adətən yenə xəfifcə gülüşünüb bir xeyli susdu. Sonra isə ağır addımlarla maşının ruluna doğru getdi. Qarşı hissəsindəki kiçik, zərli qutudan bir papiros çıxartdı. Alışdırıb dışına qoydu. Və yenidən durduğu yerə qayıdıb Şəhlanın düz qənsərində dayandı. Ağır-ağır sümürdüyü papirosun bəyaz dumanlığından odlu ehtiraslı, “sərxoş” baxışlarını onun əfsunlu, ecaskar, qəzəbli gözlərinə sancdı. İtib-batmaq istədi bu qəzəblə dəryasının dərinliyində Tahir...

Sonra isə, sirlə bir mənə ilə onu tərəkəndən-dırnağadək süzməyə başladı. Bir addım geri çəkilən şeytan qızın qabarıq sinəsi altından sanki ürəyi az qala çırpınıb çıxırdı. Bu çırpıntının odlu nəfəsini Tahir hədsiz bir acgözlüklə atəşli canına çəkməkdən doya bilmirdi. Yanıb kül olmaq istəyirdi, bu qeyri-adi qızın odlu çırpıntı nəfəsinin yanarında...

– Demək... – sən imişsən?.. – deyə sanki, hədsiz tənqənəfəslidən ürək dolusu nəfəs alan Tahir pıçıl-tıqarışıq soruşdu.

Şəhla dinmədi... Tahirin odlu baxışlarının yandırıcı atəşinə dözə bilməyib qəzəbli nəzələrini iti bir surətdə kənar etdi...

– Neçə də oxuyursuz? – Tahir onları qeyri-ixtiyari suala tutdu. Şəhla yenə dinmədi. Qızlardan kimsə:

– Doqquzuncu sinifdə... – dedi.

Doqquzda... – deyə – Tahir öz-özünə danışmış kimi, yenidən şeytan qızı suala tutdu.

Doqquzu doqquzu vuranda neçə edir? – Yənə qızlardan kimsə dindi:

– Səksən bir!..

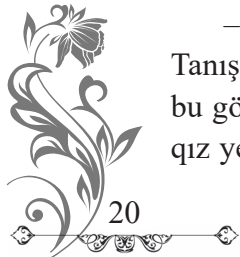
– Hə... şeytan qız... yoldaşların səndən yaman zirəkdi ha?! – ani sükutdan sonra hiyləgərcəsinə – Yaxşı, – dedi – onda de görüm iki bir rəqəmimiz neçə edir?.. – Tahir sirli baxışlarını Şəhlanın qəzəb dolu ecazkar gözlərinə dikdi. Sonra isə bir addım da irəli gəlib ona daha sıx yaxınlaşdı. Lakin Şəhla isə yenə cəld geri çəkilərək ürkək-ürkək:

– Sizin öz günahınızın nəticəsidir... – deyə başı üzərini cəllad kimi kəsdirən Tahiri anlatmağa çalışdı. Tahir ani tərəddüddən sonra:

– Doğrudan ??? – o, məənalı-məənalı gülüm-sündü...

– Görün... mənim üstüm nə gündədir? – Şəhla özünün haqlı olduğunu daha qabarıq şəkildə sübut etməyə çalışdı... Tahir çəkdiyi papirosa dərin bir qullab vurub kənara tulladı. Sonra isə hər iki əlini layka kurtakısının ciblərinə salaraq, ani tərəddüddə qapılan bu dəliqanlı oğlan yüngülcə köks ötürərək sirli, odlu baxışlarını Şəhlanın əfsunlu gözlərinə sancdı:

– Gəl, hər şeyi yenidən başlayaq?! – dedi – Tanış olaq?! – əlini sakitcə Şəhlaya uzatdı. Tahirin bu gözlənilməz “başlanğıcı” qarşısında özünü itirən qız yerində donub qaldı. Çıxış gəzdi, lakin tapa bil-

mədi. Tahir isə odlu bir həyəcan içində hədsiz bir səbirsizliklə ondan cavab gözləyirdi. Amma Şəhla gözlənilməz, qəfil bir sıçrayışla üzünü çevirib ondan kənar olmaq istədikdə birdən Tahir cəld arxadan, onun, dağ şələləsinə bənzər gur saçlarından yapışdı. Və hədsiz bir qəzəblə dişlərini bir-birinə sıxaraq onu özünə tərəf çəkdi:

– Bəsdir, – dedi – mənimlə zarafat etdin!..

Tahirin “dəli caynağında” çırpınan Şəhla:

– Siz dəlisiz, nəsis, axı, məndən nə istəyirsiniz?

– Tahirin amansız, lal baxışları önündə: –

– Mən istəmirəm, sizinlə tanış olmaq?!

Bağrını yandıran sərt bir qəzəblə Tahir:

– Niyə??? – deyə, onu amansız bir suala tutdu.

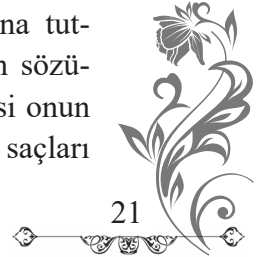
– Çünki, siz, çox qızlarla gəzirsiniz!..

Bu an Tahir heç bilmədi bu haqlı qızcıgaza nə cavab versin...

– Buraxın məni!.. – Şəhlanın çığırtısı Tahiri daha da qəzələndirdi. Sanki əl çəkmək fikrini tamamilə unutmuşdu. Bu zaman Şəhla dəli bir qəzəblə əlini necə çəkdisə, Tahirin, boynuna saldığı qalın, qızıl zəncir qırılıb onların ayaqları altına düşdü...

Tərs, dəliqanlı Tahir ani susaraq, ağır bir təmkinlə, amiranə:

– Götür onu yerdən! – deyə, üzünü ona tutdu. Şəhla iztehzalı təbəssümü ilə yenə onun sözünü rədd etdi. Lakin Tahirin təkrar qəzəbli səsi onun sərt müqavimətini qırdı. Qorxmış qız qalın saçları

Tahirin əlində torpağa əyildi. Yerdən qızıl zənciri götürüb ehmalca Tahirə uzatdı...

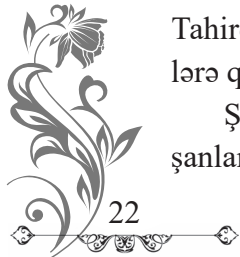
Tahir onun hörüklərini astaca buraxıb zənciri götürdü. Ani süküt içində ona diqqət edib, sonra qəfil, sərt bir hərəkətlə zənciri Şəhlanın boynuna dolaşdı. “Dəmir” qolları arasında aldığı bu dəliqanlı qızın çırpınmasına məhəl qoymayıb onu odlu nəfəsinin yanarına çəkdi:

– Unutma Tahiri! – dedi və onun, bir daha arxadan saçından tutdu. Bərk-bərk sıxaraq qəzəbqarışıq odlu bir həyəcan içində titrək dodaqlarını köksündə çırpınan bu şeytan qızın körpə dodaqlarına yaxınlaşdırdı. Lakin... nədənsə, tərəddüd etdi. Ani daş sükut içində Şəhlanın yandırıcı nəfəsində donaraq, daha güclü – qeyri-adi bir risk etməkdən yan keçdi. Və sakit bir hərəkətlə, astaca, qızın hörüklərini buraxıb üzünü kənara çevirdi. Sonra isə ağır addımlarla sükana yaxınlaşıb içəri oturdu. Bayaqdan bu qeyri-adi, dəli sevda mənzərsini mat-mat seyr edən yoldaşları da sakitcə gəlib maşına əyləşdilər. Tahir tərəddüd etmədən iti bir sürçətlə maşını sürüb gözdən itdi...

... O gündən etibarən Şəhla “dəli” bir ömür yaşamağa başladı. Qeyri-ixtiyari...

Lakin, aradan xeyli vaxt ötməsinə baxmayaraq, Tahirdən xəbər-ətər yox idi... Günlər aylara, aylar illərə qovuşurdu!..

Şəhla orta məktəbi bitirməyə beş ay qalmış nişanlandı. Atasının istəyi, məsələhti qarşısında susa-

raq dinmədi. Çünki, onun hələ ki, nə isə inkar etməsi üçün heç bir xəbər – soraq yox idi. Heç nə başa düşə bilmirdi... Şəhla!..

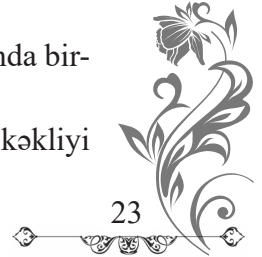
Artıq xeyli ötmüşdü... Respublika daxilində gədən müxtəlif faciələr, erməni xofu imkan vermirdi ki, Fərhad müəllim qardaşı oğluna nişanladığı yeganə qızı Şəhlanın rahat – xoşbəxt toy gününə qəti razılığını verə bilsin. Xeyir iş elə hey uzanırdı. Nəhayət... heç kimin gözləmədiyi bir gün gəlib yetdi: – 1992-ci ilin 25-dən 26 -na keçən gecə...

Tahirin xoşbəxt, əvəzsiz, qeyri-adi vüsal dadlı ömrü qəfil dondu, heyrətamiz baxışlarının dumanlıqlarında ona doğru qanadlanan Şəhlasının viranə varlığında...

.... Divanə saçlı şeytan qız Tahirə qovuşarkən cod saqqallı amansız sipər çəkdi onların qeyri-adi vüsalına... Tahirə çatmağa üç-dörd addım qalmış erməni qəsbkarı biləyinin sərt hərəkətilə Şəhlanın qarşısını kəsib imkan vermədi. Bu an Tahiri yalnız bircə həqiqət heyrətə gətirdi. Şəhla dəlicəsinə ona qovuşmağa can atırdı... Əvvəl heç nə anlaya bilmədi, elə düşündü ki, bu şeytan qız dara düşdüyünə görə, sadəcə olaraq kömək umur ondan. Lakin...

Bu odlu, yanar ehtiraslı anların çırpıntısında birdən yaraqlı düşmənlərin içərisindən kimsə:

– Ara – dedi – heç bilirsiz, bu qarabağ kəkliyi

necə rəqs edir??? Aləm!!! Bu məkrli eçtiraf hamını diksindirən kimi oldu. Lakin bu qeyri-adi sədə Tahirə isə qəfil zərbədən də betər dəydi. Kəşfiyyətçi oğlan düşmənin nə demək istədiyini gözəl anladı. Bu dəhşəti görməmək üçün kar, kor olmaq dilədi Tanrıdan... Tahir ...

– Doğrudan??? – Bas bela de... – Bütün erməni yaraqlıları həris baxışlarını Şəhləyə dikdilər. Cod saqqal isə qızın biləyindən tutub fırladaraq:

– Rəqs et!!! Qarabağ kəkliyi!.. – deyə harın-harın hirişməyə başladı.

Bu an Tahirin bağrından qopan qəfil haray sanki bütün Azərbaycanın bağrını atəşlərə qaladı...

– Yox!!!

Şəhla bu doğma haraya qəfil boylanaraq bağıriçində qan ağladı. Cod saqqalın inadkarlığı qarşısında, dişlərini qıcayıb:

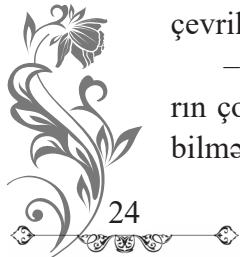
– Kəs səsini, xəyanətəkar qonşu!.. – dedi. Şeytan qızın bu qeyri-adi cəsaretinə heyran kəsildi Tahir...

Cod saqqal:

– Hı... hı... – harın-harın hirişərək:

– Ara bu qızcığaz na deyir? Xəyanətəkar!!! Bu yazıq bilmir ki, xəyanətəkar onu bizə peşkaş edən öz hökumatidir?.. Ha... ha... ha... – birdən qəfil bir çevrilişlə:

– Rəqs et!!! – deyə onu bir daha, təkrarən qarın çovğununa fırlatdı. Şəhla müqavimətini saxlaya bilməyib yerə çırpıldı. Və tez də amansız soyuğun

şaxtasında əzabla ayağa qalxaraq:

– Xeyir!!! – dedi – Mən oynamayacağam!..

Lakin erməni cəlladı ondan əl çəkmədi, hay-həşir salan əsirlərin kopasına dəli bir bağırtı ilə avtomatdan bir cərgə odlu atəş açdı. Tut kimi yerə tökülən insanlar al qanlarına boyanaraq bəyaz qarı al qərənfil naxışlarına qərç etdilər. Bu dəhşət qarşısında özünü itirən Şəhla çovğunlu qarın bağrında yaxılla-dura heç bilmədi necə etsin... Yenə Tahirə doğru can atdı. Tahirin huşunu itirmiş kimi başı arxaya axdı. Lakin Şəhlanın fəryadı onu silkələyib yerindən oyatdı... Ona doğru can atan divanəsi olduğu dilbərini görcək var-gücü ilə çırpınaraq bağırdı:

– Arkadi!!!

Bu zaman Arkadini sanki ilan çaldı...

Yerindən dik atılıb Tahirə doğru getdi. Yaxınlaşıb diqqətlə ona baxaraq:

– Bəs, bayaqdan niyə susurdun?..

Axı biz düz 6 il Moskvada bir yerdə yaşayıb təhsil almışıq. Hətta Azərbaycanın da eyni vətəndaşyıq!..

Tahir diqqətlə onu süzüb, dişləri kilidlənmiş halda yalnız bircə kəlməni eçtiraf etdi:

– Qızı qoru!... – Arkadi susdu, ona dikilən erməni qardaşlarının həris nəzərlərində nə edəcəyini bilmədi. Astaca köks ötürüb ehmalca Cod saqqala təfər istiqamət aldı. Yaxınlaşıb tərəddüdlə:

Harii, – dedi – bəlkə burada heç nə lazım deyil.

Sakitcə Əskərana yan alaq?! – Kabus, quduz köpək kimi dişlərini qıcıyıb:

– Arkadi!.. – sənin dilini bağızından çıxarmaq... mənə borc olsun! Səninlə gestapoda haqq-hesab çürüdəcəyəm!.. Arkadi susaraq daha dinmədi. Sirlə baxışlarını Tahirə boylandırdı. Tahirin isə ona tuşlanan qəzəbli nəzərlərində sanki bir dünya boyda əmir göstərişi vardı. Arkadi odla-su arasında qalmışdı...

Alatoran gecənin bağrında qopan qəfil çovğun hamını çaşdıran kimi oldu. Bu “qiyamətə” baxmaya-raq Cod saqqal vəhşi sitəmindən əl çəkmək istəmirdi. Məcburi olaraq, Şəhlanı rəqs etdirməyə çalışırdı. Kəskin soyuğun, tufanın əjdaha ağzında Tahirin, sağ qalan 50-60-a yaxın əsirlərin gözü qarşısında Şəhlanın saçlarından tutub vəhşi kimi sürütdəyir və oynamasını qəddarcasına tələb edirdi. Şəhla uşaq çığır-bağırtısı ilə imdad diləyirdi. Yalnız və yalnız Tahirdən...

Şeytan qızın qarlı çovğunun uğultusuna qarışan qanlı harayları burulğanlarında Tahir: – “Yox!!!” – fəryadı ilə var-gücünü toplayıb dartınaraq ona sarınmış məftilləri qırmağa çalışır, lakin, heç nəyə nail ola bilmirdi.

Bu zaman, birdən, Cod saqqal Hari Tahirə sarı qəfil boylanıb, fikrindən nə isə keçirdi. Və sonra Şəhlanın hörüklərini buraxıb ona doğru addımladı. Gəlib düz qarşısında dayanaraq bir xeyli onu diqqətlə süzməyə başladı. Sonra isə qançanağına dönən

boz-xırda gözlərini ondan çəkməyərək avtomatını çiyindənən astaca aşırıb lüləsini onun çənəsinə dayadı. Bu an Şəhlanın: – Yox!!! – deyə eşidilən tükürpədicə harayı onu yaman səksəndirdi. Qəfil geri boyladı. Sanki, törətdiyi qanlı cinayətlərdən dəli oldu, Hari...

Gah Şəhlaya, gah da Tahirə çaşqın-çaşqın baxaraq nə sitəm edəcəyini təymin edə bilmədi. Və az ötməmiş birdən sanki “ağlı” başına gəldi. Eybəcər, kobud sifətini Şəhlaya tutub:

– Çox istəyirsən onu? - deyə hikkə ilə soruşdu.

Qız dinmədi. Tahir isə... Əyər, zərrə möhcüzə ilə məftilləri qıra bilsəydi, həmin anda da zalimin canını alardı, bir göz qırpmında...

Cod saqqalın iti, qanlı caynaqları avtomatın dəstəyinə sarıldığında Şəhla hədsiz bir yorğunluq, əzab içində səntirə-səntirəyə:

– Dayanın!.. – deyə var-gücü ilə bağırdı.

Səsə Cod saqqal geri çevrildi.

Bu zaman Şəhla amansız çovğun içində, üz-gözü, saçları qırov bağlamış halda hey uzun-uzadı Tahirə baxmağa başladı. Dəli bir vüsal keçdi bağrıqan ürəyinin yarasından... Sanki, bu ilahi duyğunun hədsiz yanarını hiss edən Tahirin Şəhla həsrətli dəli könlü qan ağladı... Və bu qanlı göz yaşları burulğanında qəfil səksənərək Şəhlaya mat-mat baxmağa başladı. Sanki nə isə ürəyinə dammışdı...

– Raziyam!!!

– Yoxx !!! – Şəhlanın məcburi eçtirafına qarşı dəli bir üsyan etdi Tahir...

– Yox!!! Şəhla, yalvarıram sənə... qurbanın olum!.. Bel şey etmə! Məni belə vəhşicəsinə öldürməylərinə qıyma... Alçalma namərdin qarşısında... Mənim belə ölmümə qıyma! Qıyma, Şəhla... – Və birdən dəli kimi bağıraraq hədsiz bir qəzəblə üzünü göylərə tutub gözlərini bərk-bərk qapadı:

– Anacan!!! Bu gün üçün mü dünyaya gətirdin məni!.. – anı susaraq yenə üzünü göylərdən çək-mədən:

– Allah !!! – dedi, məni kor, kar et!.. Qoy... daha heç nə görməyim...

Dəhşət!!! Tahir özü yox... Yanar bağırından qəlpə-qəlpə qopub ürək dağlayan sözləri acı qəhər içində boğula-boğula, kəsilə-kəsilə hıqqırır, ağlayırdı...

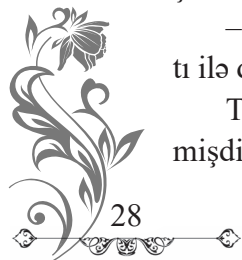
Araya daş sükut hakim oldu... Və bu ağrılı, anı onların ömrünü Cod saqqalın yenidən bağirtısı pozdu:

– Başla!..

Şəhlanı isə sanki şaxta vurmuşdu. Lakin Harinin Tahirinə qarşı qanlı cəhdi qarşısında təkrarən haray çəkdi:

– Dayanın!.. Rəqs edirəm! – deyə heysiz bir pıçiltı ilə dilləndi.

Tahir dinmədi. Sanki Tanrı diləyini qəbul etmişdi – “kar, kor” olmuşdu... Ağır-ağır nəfəs alaraq,

qəsbkar düşmənə qarşı hədsiz nifrəti bütün varlığını yandıra-yandıra qarlı çovğunun yandırıcı nəfəsində, ilahi sevgisi yolunda körpə dilbərinin düşar olduğu zalimin sitəminə baxa-baxa qalmışdı. Alatoran gecənin tonqal işığı “Qanlı dəyə”nin vahiməsini getdikcə sürətləndirirdi...

– Ha... na gözəl, na gözəl... – deyə Hari sanki xəzinə tapmış kimi, sevinməyə başladı. Və bu iyrenc sevincin təlatümlü qan işığında:

– Mitya – deyə, yaraqlılardan kimi isə səslədi. – Sanda bir kaset olsun gərək, ispanski... Bir bax gör!.. Orada – Xocalıda talan etdiyimiz saraydan götürmüş-dük... Yadıdadır... Ağadadaş və Qadırların kasetləri ilə bir yerdə götürdüyümüz...

Mitya “iç-içalatını” axtarmağa başladı.

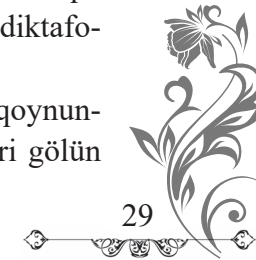
– Yoxdu, – şef! – dedi.

– Bir da yoxla! – yaraqlı erməni təkrar axtarışa başladı. Və birdən:

– Tapdım!.. – deyə üstü qan ləkəli kaseti göyə qaldıraraq Cod saqqallıya köstərdi.

Hari iztehzalı baxışlarla gülümsünüb, yaraqlıların işarə ilə yanına çağırıldı və onlara əmr etdi ki, dərənin çökəkliyində olan gölün qarını təmizləsinlər. Bir göz qırpmında buzun üstü xeyli təmizləndi. Hamı tonqal ətrafına çəkildikdə, Hari özü ilə gəzdirdiyi diktafonun düyməsini basdı:

Ağır bir musiqi dalğa-dalğa kabusun qoynundan axaraq göz yaşları buza dönmüş mirvari gölün

bağrına ələm dolu bir sığal çəkməyə başladı. Bu nəhayətsiz kədərli dərindən harayında yenə də Harinin bağırtısı eşidildi:

– Rəqs et!!! – Lakin Şəhla isə Tahirin təkrar-təkrar eşidilən – Yox!!! Yox!!! – qəzəbli fəryadında sanki daşa dönmüşdü. Bu zaman qaranlığın bağrına qəfil açılan odlu atəşin vahiməsində Şəhla dik atı-laraq səntirədi və müqavimətini saxlaya bilməyərək dərəyə doğru yuvarlandı. Mirvari gölün bağrına çırpılarda küt bir ağrı hiss etdi şirin canında. Şəhlanın düşdüyü bu dəhşətli əzabdan Tahirin vəziyyəti dil ilə ifadə edilməz oldu...

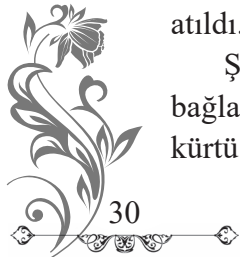
... Musiqi qeyri-adi bir qüvvə idi Şəhla üçün – ülvə, müqəddəs, sirli sevgisi – Tahir idi onun üçün... Gizli, dəli bir körpə həsrəti ilə gözlədiyi Tahir!..

Bax... belə bir Tanrı istəyi qaldırdı yerdən Şəhlanı...

Sanki bir şahin kimi, sınımış qanadlarını gərib, iti bir sürətlə çevrilərək qəzəbli, nəhayətsiz dünyaya boyda nifrətli baxışlarını düşmənin sürüsünə dikdi, Şəhla... Sonra isə bağı qan içində, məğsum bir körpə kimi həsrət-həsrət Tahirə boylandı...

Və onun intiqamdan od püskürən ehtiraslı baxışları altında ələm dağlı ispan musiqisinin qoynuna atıldı...

Şəhla oynayır... Dağ şələləsinə bənzər qırov bağlamış uzun hörükləri çırpına-çırpına sanki hönkürtü çalırdı. İlan kimi qıvrılıb açılan zərif vücudu

qarlı çovğun ilə döyüşərək nəyin bahasına olursa-olsun qələbəyə çatmağa can atırdı. Lakin az ötməmiş heydən düşərək Mirvari gölün qanlı göz yaşlarının buz bağrına çökdü. Bu zaman ətrafına odlu kösöv “yağışı” yağmağa başladı. Heysiz-heysiz başanı güclə qaldırıb ətrafa ötəri bir nəzər yetirdi. Lakin az ötməmiş taqətsiz halda eyni hərəkəti aldı. Zalimin qəsdini isə onu bir daha ayağa qalxmağa məcbur etdi. Tahir atəşlərdən qorumaq naminə Şəhla var gücünü toplayıb rəqsini davam etməyə başladı. Ətrafına “yağan” odlu tonqal kösövlərinin istisindən artıq Mirvari gölü getdikcə şüşə kimi olurdu. Şəhla səntiriyərək çətinlik çəkirdi rəqs etməyə. Xeyli ötməmiş o, birdən üzünü üstə buza dəydi. Və ani tərəddüddən sonra çırpınıb qətiyyətlə yenə də ayağa durdu. Adlayıb, çox çətinliklə dərənin sal qayalığına qalxdı. Bədrəyə-bədrəyə gəlib özünü Tahirin bağrına çırpıdı. Və huşunu itirərək onun, məftillərlə sal qayalığa bənd olmuş ayaqlarına düşüb qaldı...

– Dayanın!!! – hamı qəfil eşidilən bağırtıya boylandı. Arkadi idi... Quldur başçısı Harinin beyninə avtomatını dirəmişdi.

– Əyər, bircəciyiniz də olsa, yerindən tərpənsə, it kimi gəbərdəcəyəm!.. Hamı heç bilmədi nə etsin. Eloğlunun qəfil xəyanətini əvvəlcə zarafat hesab etdi, Hari...

– Ara san dali olmusan???

– Hə!!! – deyərək qəzəblə Arkadi dilləndi.

– Bəsdirin, qorxun Allahdan! – Sizin bu sitəminizi heç 41-45-in cinayətkarları da etməyiblər. Nəinki mən, hətta, sonra, bütün bu törətdiyələrinizdən bütün dünya havalanacaq... Axı, bunların nə günahı var? Məyər sənin ailən yoxdu, balan yoxdu?.. Yüksək xülyalarla yaşayan – vəzifə, inperiya düşgünlərinin çirkin ehtiraslarına görə, niyə bu yazıq insanlar al qanlarına xırman olmalıdırlar??? Axı, siz insan deyilsiz! Sizin köksünüzdəki əl boyda ürək adlı varlıq ət parçası deyil??? – Arkadi köpüklənə-köpüklənə danışır, cinayətkarların cinayətkarlıqlarının qarşısını almağa cəhd göstərirdi. O, təngənəfəs olub susanda, Hari sirli bir eçtirafla:

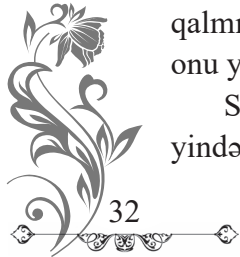
– Yaxşı... – dedi – san deyən olsun – Əskərana dönək. Arkadi dinmədi.

– Di yaxşı, ara, qurtar bu uşaq oynunu!.. – deyə. Arkadinin odlu silahından canını qurtarmağa çalışdı.

– Ara... yaxşı da... – ani nə isə düşünərək: – Get – dedi – aç, tələbə yoldaşının qollarını, yola düşək!..

Arkadi əvvəl inana bilmədi, lakin sonra Cod saqqalın təkrar eçtirafı qarşısında, ehmalca avtomatını onun beynindən çəkib, qayğılı bir çırpıntı ilə Tahirə Şəhləyə tərəf tələsdi. Lakin onlara beş metr qalmış quldur başçısının arxadan açdığı qəfil atəş onu yerindəcə susdurdu.

Sanki, əsirlərə bu güncü qanlı sitəm kifayət etdiyindən, nədənsə, quldurbaşçısı Harinin onlarla daha

“işə yox idi”. Onsuz da 30-a yaxın günahsız qətlə yetirməklə çovğunlu bəyaz qarın bağırını al qırmızı qərənfillərlə bəzəmişdi...” İndi isə əsas “məşğuliyyəti” “Qanlı dərə” teleserialının baş qəhrəmanları idi... Tahir və Şəhla...

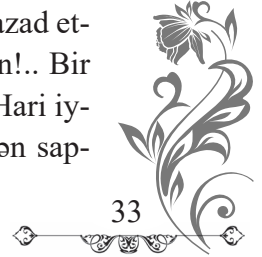
Viranə Xocalının qanlı ürəyinin içində, şah damarında at çapırdı Hari...

...Şaxtanın ayaz kəsərindən ayılan Şəhla güclə hərəkətə gələrək Tahirin ayaqlarına sarmaşdı. Kobud məftilləri var-gücü ilə dartışdırıb açmağa çalışdı. Lakin az ötməmiş taqətdən düşərək, yenə onun ayaqları üstünə atılıb qaldı. Bir az nəfəs dərib bir daha gücünü topladı...

Bütün əsirlər bu nəhayətsiz divan qarşısında sanki bütün dünyanı yandıran bir sitəmlə haray çəkirdi!.. İçin-için... Səssiz-səmirsiz!!!

Saqqallı erməni quldurlarının baş komandanı Hari, öz əssabələri ilə xüsusilə susaraq, ən mahir bir rejissor təfəkkürü ilə “Qanlı dərənin” son anlarına daha həssaslıqla, məsuliyyətlə diqqət edirdi. Onun, “Oskar” zirvəsinə layiq – tam yetkin olması üçün bütün fitri cinayətkarlığını səfərbər etmişdi. “Qan-qan” – deyə – bağıra-bağıra özü də düşdü bu qanlı əfsanəyə...”

– Yesli, o maftilləri aç bilsən... sevgilimi azad etsən, onda onunla birgə san da azad olacaqsan!.. Bir şərtlə, sana on daqiqə vaxt verirəm... – deyə Hari iy-rənc bir iztehzalı eçtirafla, papiros çəkməydən sap-

sarı saralıb qaralmış dişlrini ağartdı...

Şəhlanın Hariyə boylanmış yorğun baxışları qəfil olaraq çevrilib Tahirin nifrət, amansız qəzəb dolu gözlərinə sancıldı. Ani sükutdan sonra vaxt itirmədən Şəhla can sökdü... Tahirini azad etməkdən ötrü!..

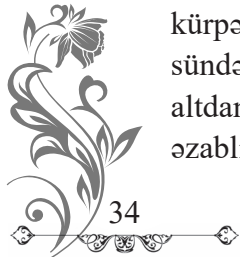
Bir yandan yorğunluq, aclıq, qorxu, əzab, işgəncə, digər tərəfdən isə qarlı çovğunun ülgüç kəsəri onu hər vəchlə məqsədindən qoparmağa can atırdı...

Körpə, topuş əlləri şaxtadan şişib kömbə kimi olmuşdu. Buna baxmayaraq odlu, çılgın bir ürəklə bütün gücünü toplayıb təngənəfəs bir halda məftillərin amansız düyününü açmağa... lap tez açmağa başladı...

Dəqiqələr ötürdü... beş...altı... Lakin xoşbəxt, əvəzsiz, şirin günlər yaşamış şeytan qızcıgəz, Tahirin onun halına acıyan, ağlar baxışları altında hələ heç nə edə bilmirdi. Amansız məftillər sanki, bir-birinə suvarkalanmışdı. Dözmədi... Şəhla!.. Dəhşətli harayı ilə, dişləri ilə qoparmağa çalışdı məftilləri, bu məçsum körpə...

Çarpınırdı... Lakin xeyri yox idi. Vaxt artıq bitmişdi. Hari və yaraqlı qəsbkarların şit, kinayəli hırıltıları bunu xəbərdarlıq edirdi...

Araya sakit, lal bir sükut hakim oldu. Və bu tükürpədicə nəfəsin qoxusunda Şəhla məftillərin köksündə ani donaraq, ürkək-ürkek ağırlı baxışlarını altdan yuxarı Tahirə boylandırdı. Tahirin min-bir əzablı bu sitəmdən gözləri süzülərək başı qeyri-ix-

tiyari arxaya axdı. Ani vəziyyətdən sonra ağır-ağır başını dikəldib, köksündə sanki, ilahi bir bütə dönən Şəhlaya diqqət etdi:

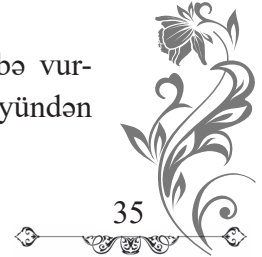
– Məçnası yoxdur! – dedi – Özünü yorma!

Şəhla hədsiz, gizli bir təlaş içində:

– Yox... yox! – deyə körpə kimi dodaqlarını büzüb qopuq-qopuq hıçqırdı. Uşaq inadkarlığı ilə sanki üsyan etdi... Zalimin yazısına qarşı...

– Şəhla!.. – Tahirin pıçılıtlı, yanar etirafı qızı maqnit kimi özünə çəkdi... Dinə bilmədi, bu qeyri-adi, sanki ilahi bir səsin əfsununda... Sanki Tahirin qüvvətli köksündə qəfil alışan yanar bir tonqala düşdü, Şəhla... Getdikcə bir şəm kimi əriyib yox olurdu bu atəşin qoynunda, az qala... Nəyi isə... indi anladı Şəhla... Və bu anlamın burulğanında daxilə acı bir haray çəkdi... Tahiri sındırıb – itirib keçdiyi o Tarihsiz günlərinin acı peşmançılığını dərk etdi. Dəhşət!!! Şükür Tanrıya!.. Onların qeyri-adi, şəkər ömür anı, sən demə, bir başlanğıcdan və bir də sonluqdan ibarət imiş... Bu, daban-dabana zidd – şirin-acı ömür yazısı arasında keçən uzun – dörd illik ağırlı fasilə ilan zəhəri kimi həsrətli bir ömür yaşantıları olmuşdu. Belə bir, qeyri-adi, əzablı taley qismətinin əsas günahkarının özü olduğunu gözəl anladı Şəhla...

Çünki o, Tahirin odlu istəyinə özü zərbə vurmuşdu. Bəlkədə bu, ərköyün, tərs böyüdüyündən irəli gəlmişdi. Nə isə...

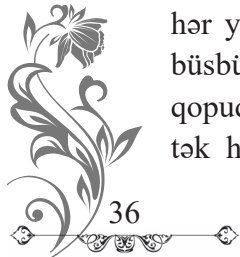

Tahir köksünü dəhşətli alova bürüdən bu qeyri-adi “maqnit” qarşısında susaraq, təngənəfəs halda bir söz belə dinə bilmirdi. Şəhlanın – bütün çırpıntısı ilə köksündə olmasını Tanrı möcüzəsi sandığı üçün... Lakin onları bürüyən amansız iblis çovğunu üzündən – belə amansız qara yazıya görə, bütün insanlıq adına ləcnət deyirdi: Ağrılı, qanlı bağrının acı fəryadı ilə... O, bu şeytan, dəcəl qızla vüsali həmişə, dilbər Xocalının milyon-milyon gül-çiçəkli, yaşıl ormanlı bağ-baxçalarında, düzənliklərində, Kətiyin, Dəhrazın kəklikli dağ yamaclarında arzu edirdi. Səhsız-hesabsız günahsızların al-qanlarına bələnməmiş və məhz bu viranəliyə görə məcburi olaraq adı “Qanlı dərə” adlandırılmış Kətiyin dağ ətəyinin belə faciəsində yox...

... Çovğun ara vermirdi. Zalim erməni yaraqlarının canı it canı idi... Harın-harın mırıldanır, nəşələndilər...

Vaxt ağır-ağır ötürdü... Axşamın hədsiz matəm ağrısında Tahirə Şəhlanın bir-birini yandıran odlu nəfəslərinin nəhayətsiz yangısında yanar qəlblərinin aram-aram qərib pıçıltıları eşidilirdi. Heybətli tonqal işıqlarına bələnməmiş bəyaz gecənin vahiməsində dalğa-dalğa yayılaraq ünyetməzlilərdə – Azərbaycanın hər yerində və onun da hüdudlarını adlayıb, sanki büsbütün bəşərin fəvqündə əks-səda olunurdu: – Yer qopuq-qopuq sirkələnirdi... Sanki məğsum bir körpə tək hıçqırırdı... xəfif-xəfif...

Lal sükutun bağrını aram-aram yaran Tahirə Şəhlanın yanar, odlu təngənəfəsi, sanki şahmar bir ilan tək onları saran qılınc kəsərli qarlı çovğuna qarşı amansız sipər olmuşdu...

– Niyə Tahirin gözündə məzar qazdın, Şəhla?! – odlu təngənəfəsin yanarında Şəhlanı amansız bir sorguya tutdu Tahir...

Əzablar içində çırpınan Şəhla çılğın bir təlaş içində:

– Yox, yox... Tahir, qurabanın olum... mənə bu dərəcədə günahkar sanma! – anı təngənəfəsdən sonra – O gündən... zəncir əhvalatından sonra səni çox aradım... Hər an... necə yaşadığımı sənəzlilik içində... bilə-bilmədim... Tahir...

– Yalan danışma!.. – Tahir qəzəbli baxışlarını sərt bir hərəkətlə kənar etdi. Şəhla özünü onun bağına çırparaq:

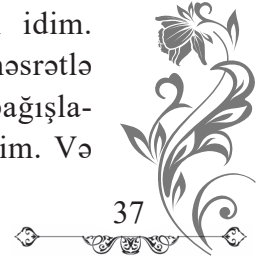
– Yox!.. Yox!!! Həqiqətdir!..

– Həqiqətdir?.. – Üzünü ağır-ağır Şəhləyə çevirən Tahir bir daha paçıltılı harayla dindi.

– Həqiqətdir!!! İnan mənə, Tahir!..

– Əyər, həqiqətdirsə, onda, niyə görə Tahiri rədd edib, digərinə nişanlandın?!

– Səni gözləyə-gözləyə oldu bu iş... Amma, axır ki, bir gün sənin olacağıma əmin idim. İstəməyə-rəkdən nişanlı ola-ola acı bir həsrətlə səni gözləyirdim. Gəlişin günü günahımı bağışlaşmağın üçün yalvarmağa ayağına gələcəkdim. Və

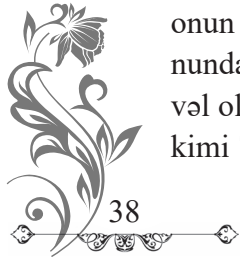

əbədi olaraq Sənin... yalnız dönüb sənin olacağıma and içəcəkdiniz!.. İnan, Tahir, qurbanın olum, inan mənə!.. – Tahir susurdu. Şəhlanın hədsiz bir səbirsizliklə cavab gözləyən yanar baxışlarına hay vermirdi...

Tahiri belə görən Şəhla, birdən, qəfil bir çevikliklə, onun böyür-başında olan məftillərə boylandı. Və dəli bir hərəkətlə onların əsas düyününü açmağa başladı. Tapdı... Amansız bir gərginlik içərisində onun açılmaz bəndini qoparmağa – açmağa çalışdı. Uzun bir əzabdan sonra, nə isə hiss etdisə, yaman sevindi. Lakin sevincini bağırqan ürəyinin içində boğdu. Qorxdu...

... Məftillərin amansız sıxıntısında bir rahatlıq – boşluq hiss edən Tahir gərilib dəmir qollarının var gücü ilə maneəni yararaq alt-üst etdi. Sonra isə heç nəyi vecinə almadan “tam azad” halda Şəhlası ilə üz-üzə qaldı. Bu günü... necə bir istəklə arzu etmişdi Tahir!..

Şişib buza dönmüş əllərini ağır-ağır qaldırır Şəhlanın, acı göz yaşlarına bələnmiş ecazkar, cazibədar çörəsini ovucları içərisinə aldı. Sonra isə titrək, zərif çiyinlərinə doğru yumuşaq bir sığal çəkərkən, onun odlu, yanar, ağlar baxışları şeytan qızın boynunda sancılıb qaldı. Dəhşət!!! Dörd il bundan əvvəl olmuş maşın əhvalatında Şəhlanın çırpınıb vəhşi kimi Tahirin boynundan qırdığı qızıl zəncir hələ də

bu dəliqanlı dilbərin boynunda idi...

Tahir heyərət içində donub qaldı və Şəhlanın onun həsrəti ilə çəkdiyi hədsiz əzablarının həqiqiliyini açıq-aydın indi dərk etdi...

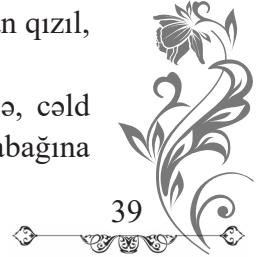
... Bu, o qədər də sözlə ifadəedilməz – nəhayət-siz, dərin kədərin önündə heyərətəməz bir dərəcədə sanki düşmən özündə diz çökmüşdü. “Kamil, həsas, işçitedadlı rejissor” düşmən sanki itirmişdi özünü yaratdığı – amansız sitəmli “Qanlı dərəninin” super çəkilişi – son kadrları önündə...

Amansız çovğun bağırqan əsirlərin imdad, qurtuluş harayı ilə çırpınaraq, bir-birinin odlu vüsal qovuşuğunda alışan Tahirlə Şəhlanı öz yandırıcı nəfəsinə bülənd etmişdi. Qışın oğlan çağında Tanrı möcüzəsi ilə qəfil açılan bu bir cüt bəyaz qızılgülün əfsunlu rahiyyəsi hamını sanki öz açılmaz tilsiminə bənd etmişdi. Bütün “çəkiliş heyəti” mat qalmışdı – “Qanlı dərə” adlı serial filmin kuliminasiya zirvəsinə doğru istiqamət alan heyərətəməz, büt kadri qarşısında...

İlahi!!! Sən demə, Xocalı soy qırımı silsiləsindən olan “Qanlı dərə” adlı serialın son kadri daha ağırlı, daha dəhşətmiş!..

... Qəfil açılan məkrli, amansız atəşin dəhşətli – qeyri-adi cavabı alatoran gecənin qorxuncu tonqal işıqlarında ağaran bəyaz qarın bağına çırpılan qızıl, al-qan oldu...

– Yoxx!!! – Tahir tükürpədicə bağırtı ilə, cəld çevrilib kürəyini təkrar açılan ikinci atəşin qabağına

verəndə bir daha bəyaz qarın bağı al-qana boyandı...

Şəhlanın kürəyini qəfil parçalayan qızıl gül-lə təkrar açılmaqla Tahirin də kürəyini parça-parça etdi...

Lakin... onlar bir-birindən... qopmadı... Çünki, hədsiz bir vüsəl atəşi ilə bir-birinə sarılmış qol-qa-nad-ları, sanki açılması mümkün olmayan əbədi bir tilsim oldu!..

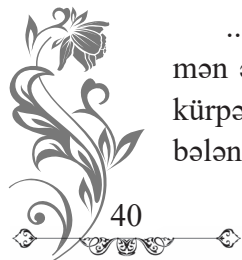
Əsirlərin vahiməli naləsində, qəsbkar ermənilərin heyrdəndən donub qalmış nəzərlərində azğın, qarlı çovğun Tahirə Şəhlanı “krikadil” kimi ağzına atıb sağa-sola çırırdı.

Kəsilmək belə bilməyən, uğuldayan “qanlı tufan”ın ağzında al-qan içində çırıpan bu iki nakam gənc ilan kimi qıvrılıb açılırdı. Sanki qana susamışdı qılınc kəsərli tufan da...

Azərbaycan əsrin sonlarına yaxın dəhşətli “Titanik” taleyli Xocalı faciəsini yaşırırdı – Hədsiz tufan, fırtına, od, alov vahiməli atəşlər içində...

Qurtuluşa can söküdü Azərbaycanın divanə, viranə, dilbər Xocalısı... Kimsə yox idi, harayına hay versin, dadına yetsin... Yox idi!!! Yox idi!!! Qətiyən!!!

... İlahi sevgiləri qəsbkar, daxili və xarici düş-mən əlində al-qana boyanmış iki nakam gəncin tükürpədicə çırıntısında Kərtiyin dağ ətəyi al-qana bələndi... Hər yana çilənmiş, sıçramışdı bu qeyri-adi,

ülvi məhəbbətin qızıl qanı...

... Altoran gecənin siyah örpəyi qan ləkələrinə qər q olmuş, hətda qorxunc tonqalın işıqları da qana batmışdı. Ona görə qırmızı şöçlə saçırdı...

Tonqalın “qanlı şəfəqləri” altında günahsız al-qanlarına boyanıb çırıpan Tahirə Şəhla amansız çovğunda yığıla-dura sanki son nəfəsdə də qeyri-adi bir möcüzəyə – qurtuluşa can atırdılar..

Tahirə Şəhlanın iniltisi, acı hənirtisi, al-qan içində çırıntısı nəinki Yeri, hətda ucsuz-bucaqsız, nəhayətsiz Ulu Göyləri də dondurdu. O ənginliklərdən Tanrı Yerə mat-mat baxırdı... Və Ulu Tanrının lal baxışları altında bu nəhayətsiz, müqəddəs ələmə nəinki al-qırmızı, hətda bütün rənglərdə olan milyardlarla çiçəklər saçını yoldu...

*Heyrət, ey Büt... Surətin gördükcə lal eylədi məni...
Surəti – halim görən Surəti – xəyal eylədi məni...*

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası
ARBS TARİXİ ARAŞDIRMALAR**